

Warszawa, 10.07.2024.

Dr hab. Marek Paryż, prof. ucz.

Instytut Anglistyki UW

Ul. Dobra 55

00-312 Warszawa

**Ocena dorobku naukowego w postępowaniu o nadanie stopnia
doktora habilitowanego dr Justynie Fruzińskiej**

I. Ocena osiągnięcia habilitacyjnego

Pani dr Justyna Fruzińska ubiega się o stopień naukowy doktora habilitowanego na podstawie osiągnięcia naukowego pt. „Obraz dziewiętnastowiecznej Ameryki w brytyjskiej literaturze podróżniczej”, na które składa się monografia *Nineteenth-Century Visions of Race: British Travel Writing about America* (Routledge, 2021) oraz siedem artykułów. Ramy okresu, z którego pochodzą utwory analizowane w książce i artykułach, wyznaczają daty 1812 i 1861, znaczące ze względów historycznych – w 1812 roku skończyła się wojna brytyjsko-amerykańska, a w 1861 wybuchła wojna secesyjna. W ciągu tej połowy stulecia podróże transatlantyckie stały się istotnym zjawiskiem kultury po obu stronach oceanu, co znalazło odzwierciedlenie w piśmiennictwie epoki. Pisarstwo podróżnicze jako dyskurs od swojego zarania kształtowało transkulturowe wyobrażenia, ale dopiero wiek XIX przyniósł w tym względzie efekt skali. Literatura tworzona przez podróżników jest w nieunikniony sposób nacechowana ideologicznie, odsłania bowiem kulturowy bagaż autora bądź autorki wobec doświadczenia inności, a bagaż ten obejmuje utrwalone przekonania i wynikające z nich sposoby widzenia świata. Ten ideologiczny aspekt gatunku w pisarstwie tworzonym przez Brytyjczyków podróżujących do Ameryki – i *vice versa* – przejawia się szczególnie wyraziście ze względu na historyczne zaszczości. Uwidacznia się tu myślenie w kategoriach hierarchicznych stricte kolonialnych – analizie tropów narracyjnych i tematycznych, będących nośnikami takiego myślenia poświęcona jest przeważająca część krytycznych opracowań tematu brytyjskiej literatury podróżniczej o Ameryce.

Książka *Nineteenth-Century Visions of Race* liczy 150 stron i składa się ze wstępu, czterech rozdziałów i konkluzji. Dr Justyna Fruzińska tak zdefiniowała w niej swoje pole badań, by uniknąć pisania o rzeczach omówionych przez innych autorów. Wzięła zatem pod lupę problem konstrukcji rasy w dziewiętnastowiecznych brytyjskich tekstach o Ameryce w odniesieniu do Czarnych i Indian. Nie jest to temat marginalizowany w dostępnym

piśmiennictwie krytycznym, ale zazwyczaj pojawia się jako wątek dodatkowy przy opisach innych aspektów poszczególnych utworów albo jakiegoś segmentu gatunku. Habilitantka traktuje pisarstwo podróżnicze jako element konstytutywny dyskursu rasy, podkreślając siłę wpływu tej formy narracyjnej z uwagi na jej osadzenie w faktach, czyli pozory prawdziwości, z jednej strony, i przemawiający do wyobraźni czytelników komponent literacki z drugiej. Niezaprzeczalnym walorem monografii pani dr Fruzińskiej jest jej struktura, która pozwala naświetlić różne poziomy konstruowana pojęć odnoszących się do rasy w swoistym trójkącie, obejmującym Brytyjczyków, białych Amerykanów oraz etnicznych innych. Habilitantka pokazuje, w jakich obszarach brytyjskie i amerykańskie wyobrażenia kulturowe, wyrastające z rdzenia kolonializmu, korespondują ze sobą, a w jakich jawią się jako przeciwstawne. Korzysta w tym celu z metodologii ugruntowanych w badaniach nad literaturą podróżniczą: nowego historyzmu, postkolonializmu, analizy dyskursu.

We Wstępie do książki Habilitantka lokuje swój projekt na tle istniejącej literatury naukowej poświęconej pokrewnym tematom. Kreśli też pokrótce sylwetki podróżniczek i podróżników, którzy napisali omawiane przez nią utwory. Ta lista obejmuje: Frances Wright, Basila Halla, Frances Trollope, Thomasa Hamiltona, Frances Kemble, Harriet Martineau, Charlesa Augustusa Murraya, Fredericka Marryata, Thomasa Colleya Grattana, Charlesa Dickensa, Isabellę Lucy Bird, Morrisa Birkbecka i Thomasa Brothersa. Istotną częścią Wstępu jest refleksja nad gatunkowym statusem pisarstwa podróżniczego w omawianym okresie i – szerzej – z perspektywy jego historycznego rozwoju. Rosnąca popularność takiej literatury w kolejnych dekadach XIX wieku nie rozwiała wątpliwości jej twórców co do rzeczywistej wartości stworzonych przez nich dzieł. Wartość ta, w ich przekonaniu, zależała od efektu obiektywizmu, co zaowocowało specyficznymi konwencjami. Zatem dążenie do obiektywizmu – paradoksalnie – bardziej uwypukliło wymiar konstrukcji narracyjnej w pisarstwie podróżniczym. Analogie między tekstami, dotyczące nie tylko kwestii tematycznych, ale też cech narracyjnych i stylistycznych, kreują dyskursywną jakość dziewiętnastowiecznej brytyjskiej literatury podróżniczej o Ameryce.

Rozdział I monografii dotyczy dziewiętnastowiecznych koncepcji rasy. Habilitantka wychodzi od teorii rasy sformułowanej przez Linneusza w XVIII wieku, by skupić się na najważniejszych debatach na temat rasy w Europie i Ameryce w następnym stuleciu. Różnice w pojęciach rasy, jakie zarysowały się w pierwszej połowie XIX wieku, odzwierciedlały kluczowy spór między zwolennikami monogenezy, którzy powołując się na argumenty religijne utrzymywali, że rasy wywodziły się od tych samych przodków, a zróżnicowały się pod wpływem klimatu, i zwolennikami poligenezy, którzy również na gruncie religijnym

podkreślali, że różnice między rasami były zbyt duże, by rasy mogły mieć wspólne pochodzenie. W tym sporze wyartykułowana została potrzeba hierarchizowania ras, która równie silnie wybrzmiewała w innych ówczesnych teoriach rasy, omówionych przez Habilitantkę. Jeśli chodzi o Brytyjczyków, myślenie hierarchizujące cechowało też ich sposób postrzegania siebie w stosunku do innych ludów Europy – i oczywiście wobec Amerykanów. Na wybranych przykładach utworów podróżniczych, m.in. autorstwa Martineau i Marryata, Habilitantka pokazuje, jak Brytyjczycy opisywali Amerykanów jako uosobienia zbiorowych cech charakteru, nierzadko uwarunkowanych przez specyfikę danego regionu. Końcowe uwagi umieszczone w Rozdziale I stanowią łącznik z rozdziałami kolejnymi, dr Fruzińska omawia tu bowiem czynniki kształtujące sposób postrzegania Czarnych i Indian przez Brytyjczyków.

Rozdział II poświęcony został tekstom, które dotyczą problemu systemu niewolniczego w stanach południowych. W 1833 roku zniesione zostało niewolnictwo w koloniach brytyjskich, tym samym kwestia stosunku do instytucji niewolnictwa stała się ważnym wyznacznikiem brytyjskości podróżników i podróżniczek piszących o Ameryce. Niektórzy podróżujący Brytyjczycy omijali Południe, nie chcąc konfrontować się z panującym tam nieludzkim systemem. Inni, przeciwnie, chcieli go bezpośrednio poznać i utwierdzić się w swoich poglądach co do moralnej degradacji tych, którzy ten system utrzymywali. Wszakże nie mniej wyalienowani czuli się w obliczu jego ofiar. Habilitantka zaczyna ten rozdział od omówienia dzienników Frances Kemble z czasu jej pobytu w Georgii – dzieła wyjątkowego, bowiem autorka, brytyjska aktorka, zwolenniczka abolicjonizmu, poślubiła Amerykanina, który odziedziczył plantację. Brytyjka przebywała w Georgii na tyle długo, by móc się zanurzyć w realia i kulturę regionu, obserwacja plantatorów i niewolników stała się jej codziennością, wzbudzając w niej bardzo dwuznaczne uczucia, bo krytykowała system, z którego dobrodziejstw korzystała. Nurtowało ją poczucie własnej niemocy wobec tragicznego losu niewolników. Wątki obecne u Kemble, wraz z ich afektywnym nacechowaniem, występują w tekstach innych autorów i autorek, np. u Wright, Halla czy Colleya, ale ich relacje nie dorównują dziennikom Kemble pod względem poziomu złożoności konstrukcji narracyjnej i przedstawienia problemu. Krytyka systemu niewolniczego niekoniecznie przekłada się na poparcie danego autora czy autorki dla abolicjonizmu z uwagi na esencjalistyczne myślenie o rasie.

Rozdział III ogniskuje się na dwuznacznościach, jakimi nacechowany był stosunek brytyjskich podróżniczek i podróżników do Indian. Habilitantka zaczyna tę część książki od omówienia relacji autora zarazem nietypowego i reprezentatywnego – tekstu Charlesa

Augustusa Murraya mówiącego o jego pobycie wśród Indian z plemienia Paunisów. Dr Fruzińska pokazuje, że Murray tak kreuje narracyjną personę, by zaakcentować swoje zdolności adaptacyjne. Chce uchodzić w oczach czytelnika za eksperta, tymczasem głównie powieliła stereotypowe wyobrażenia Indian, nawet jeśli robi to w dość frapujący sposób. Wyrażające się w prozie tego autora połączenie uczucia sympatii z poczuciem wyższości w postrzeganiu rdzennych mieszkańców Ameryki to charakterystyczna dychotomia, wybrzmiewająca też w tekstach Kemble, Martineau, Trollope, Marryata i innych. Ważny stereotyp Indianina, obecny u Murraya i powtarzający się w sposób paradygmatyczny w brytyjskich narracjach podróżniczych o Ameryce, to obraz Indian jako rasy zdziecinniałej. Takie widzenie Indian podszyte jest przeświadczeniem o inherentnej słabości tej rasy, a w tym przypadku słabość znamionuje kres. Brytyjczycy z reguły podzielali panujący w Ameryce pogląd, że Indianie byli „rasą znikającą” – *vanishing race*. Justyna Fruzińska zauważa, że w brytyjskim piśmarstwie podróżniczym sposób ujęcia tematyki indiańskiej świadczy o wpływie powieści Jamesa Fenimore’a Coopera, zwłaszcza jeśli chodzi o popularność stereotypu szlachetnego dzikiego.

Rozdział IV mówi o najbardziej bezpośrednich rodzajach styczności brytyjskich podróżników z Czarnymi i Indianami, co oddają opisy ciał etnicznych innych. Ujawnia się tu relacja władzy, której wehikułem jest spojrzenie uprzedmiotawiające innego. Bliskość etnicznych innych bywa dla autorów relacji podróżniczych źródłem silnego niepokoju, co powoduje nieprzyjemne doznania fizyczne. Opisy takich stanów wzmacniają hierarchiczny dyskurs rasy. W przypadku Indian spojrzenie podróżnego, oddane w dyskursie, skutkuje ich egzotyzacją, która z kolei warunkuje określone zabiegi estetyczne, utrwalające stereotypowe wyobrażenia. Konwencje opisu fizycznej urody Indian nasuwają skojarzenia z rzeźbami, natomiast opisy Czarnych w scenerii plantacji zdają się odwoływać do konwencji malarstwa rodzajowego. Przeciwnieństwem takich estetyzujących przedstawień etnicznych innych były opisy akcentujące groteskowość wyglądu fizycznego, naświetlające jego animalistyczny wymiar. Charakterystycznym przejawem dążenia do symbolicznej władzy nad ciałem etnicznego innego jest ograniczanie sfery jego możliwości do performansu: spektakl rasy daje obserwatorowi rodzaj ekscytacji przy pełnym poczuciu panowania nad sytuacją.

Monografia pani dr Justyny Fruzińskiej to owoc gruntownych badań i wysokich umiejętności interpretacyjnych. Temat został tak określony, by wynik pracy wypełnił lukę w dostępnej, obszernej literaturze przedmiotu. Przeprowadzone przez Habilitantkę analizy tekstowe cechuje godna podziwu dyscyplina intelektualna, co znajduje odbicie w spójnej, symetrycznej kompozycji całej książki, jak i poszczególnych jej części. Dr Fruzińska posiada

doskonałe przygotowanie teoretyczne. Korzysta z ugruntowanych metodologii badań nad literaturą podróżniczą i robi to wzorcowo. Jestem pod wrażeniem jej daru narracyjnego, pisze bardzo klarownie i precyzyjnie, toteż jej książkę dobrze się czyta. Podobają mi się zastosowane w pracy rozwiązania strukturalne, na przykład rozpoczynanie rozdziałów od omówienia symptomatycznych przykładów podróżników brytyjskich piszących o Ameryce, by potem przejść do bardziej ogólnego opisu, ilustrowanego kolejnymi przykładami. Bibliografia jest obszerna, adekwatna do tematu, i została umiejętnie wykorzystana do stworzenia ram autorskiego wywodu. Ze znanych mi źródeł krytycznych zabrakło w niej co najwyżej klasycznej już pracy Petera Conrada *Imagining America* (1980), która co prawda ogniskuje się na Brytyjczykach podróżujących do Ameryki na przełomie XIX i XX wieku i później, ale zawiera też rozdział o Dickensie i Frances Trollope. Monografia pani dr Justyny Fruzińskiej nie pozostawia wątpliwości, że mamy w jej osobie do czynienia z dojrzałą badaczką, wysoce świadomą materii swojej pracy, której wyniki przedstawia z prawdziwym wyrafinowaniem.

Oprócz monografii *Nineteenth-Century Visions of Race* osiągnięcie naukowe, na podstawie którego pani dr Fruzińska ubiega się o stopień doktora habilitowanego obejmuje siedem artykułów. Są one blisko związane z treścią książki, bo dotyczą tych samych autorów i autorek, a mówiąc ściśle, niemal wyłącznie autorek. Zatem w artykułach mocniej niż w książce wybrzmiewają kwestie genderowe, choć nie można powiedzieć, że analizy konstrukcji płci kulturowej dominują w krótszych pracach Habilitantki. W większości z nich jest mowa o Frances Trollope, co nie dziwi, zważywszy na kanoniczny status jej podróżniczego dzieła *Domestic Manners of the Americans*. Artykuł „A visit to the former colony: Frances Trollope’s *Domestic Manners of the Americans*” (*Witches and Angels – the Perception of Women in Ancient and Modern Cultures*, red. Alina Kwiatkowska i Agnieszka Stanecka, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, 2017, ss. 99–107) omawia utwór Trollope jako przykład dyskursu podszytego swoistym imperialnym syndromem. Krytyczny wobec standardów amerykańskiej demokracji wydźwięk polityczny *Domestic Manners* wyraża resentment przedstawicielki kultury imperialnej skonfrontowanej z zasadniczo innym systemem wartości. Artykuł „The Inverted Discourse of Wonder in Frances Trollope’s *Domestic Manners of the Americans*” (*Kultura Popularna* 58, 2018, ss. 11–20) dotyczy konstrukcji krajobrazu w tekście Trollope, a Habilitantka dowodzi, że pisarka przeddefiniowuje klasyczne tropy literatury kolonialnej w celu stworzenia wyrazistej formy krytyki Stanów Zjednoczonych. Chodzi o tropy charakterystyczne dla tzw. dyskursu zachwyty – wg terminologii zaproponowanej przez Stephena Greenblatta – który

sankcjonował podbój kolonialny poprzez estetyzację krajobrazu. U Trollope podobne zabiegi służą przeciwnym celom, wywołując u czytelnika negatywne skojarzenia z Ameryką i tym samym taką ocenę kraju i jego mieszkańców u niego kształtując. Artykuł „Savage America in Frances Trollope’s and Fanny Kemble’s Travel Writing” (*Studia Filologiczne Uniwersytetu Jana Kochanowskiego* 35, 2022, ss. 349–359) zestawia podróżnicze teksty Trollope i Kemble w celu naświetlenia pewnych paradygmatów w budowaniu krytycznego obrazu Stanów Zjednoczonych w brytyjskim piśmarstwie podróżniczym. Krytyka amerykańskiego życia społecznego, instytucji i sfery polityki stwarza podstawę kreacji odpowiedniego wizerunku każdej z brytyjskich autorek.

W artykułach „American Slavery Through the Eyes of British Women Travelers in the First Half of the 19th Century” (*Ad Americam: Journal of American Studies* 19, 2018, ss. 113–121) i „In Search of the Romantic Aesthetic: British Women Travellers in 19th-Century America” (*British Women Travellers: Empire and Beyond, 1770–1870*, red. Sutapa Dutta, Routledge, 2019, ss. 205–219) dzieło Frances Trollope umieszczone zostało w dwóch różnych, szerszych kontekstach. W pierwszym dr Justyna Fruzińska pokazuje, jak piszące o podróżach Brytyjski konstruowały swoje narracyjne osoby mając na uwadze oczekiwania publiczności co do tematyki podróżniczych relacji pisanych przez kobiety, tonu, wrażliwości itd. W drugim rzuca światło na wpływ poglądów politycznych kilku brytyjskich podróżniczek na ich postrzeganie Ameryki i rodzaje formułowanej przez nie krytyki byłej kolonii. Zatem pisarki konserwatywne mają większą skłonność do projekcji swoich europejskich oczekiwań, stąd ich częste rozczarowanie Ameryką, co przekłada się na wydzźwięk ich utworów, natomiast autorki bardziej progresywne z większą otwartością patrzyły na amerykańskie realia społeczne i bardziej spontanicznie doświadczały kontaktu z krajobrazami. Artykuł „Frances Wright’s America: A 19th-Century Utopia” (*Text Matters* 10, 2020, s. 408–422) przedstawia książkę Frances Wright *Views of Society and Manners in America* jako swoisty ewenement w świetle brytyjskiego piśmarstwa podróżniczego o Ameryce z racji jej pozytywnego wydzźwięku. Ten nietypowy wydzźwięk utworu wynika stąd, że autorka pozwala tu wybrzmieć swoim idealistycznym poglądom, widząc w Ameryce spełnioną utopię. Artykuł „‘A Natural Anomaly’: Democracy, Equality and Citizenship in Nineteenth-Century British Travelogues about America” (*Atlantis: Journal of the Spanish Association for Anglo-American Studies* 44.2, 2022, ss. 206–221) omawia najbardziej reprezentatywne wątki krytyki politycznej w dziewiętnastowiecznych brytyjskich relacjach z podróży do Ameryki, traktując negatywne opisy Ameryki jako wyraz obaw w głównej mierze konserwatywnych podróżników i podróżniczek co do możliwych zmian społecznych w ich własnym kraju.

Artykuły dr Justyny Fruzińskiej dobrze dopełniają jej habilitacyjne osiągnięcie naukowe. Współbrzmiać z tematyką monografii, poszerzają wachlarz zagadnień. W krótszych pracach Habilitantki dostajemy rozwinięcie problemów, które z uwagi na przyjętą w książce optykę nie znalazły w niej pełnego odzwierciedlenia. Na przykład w artykułach wyraźniej zarysowują się kwestie genderowe, ukazane jako czynnik warunkujący strategie retoryczne w pisarstwie podróżujących kobiet. W artykułach znajdziemy też wiele przykładów tego, jak w relacjach podróżników brytyjskich piszących o dziewiętnastowiecznej Ameryce przejawia się ich przywiązanie do ideologii imperialnej. Pani dr Fruzińska dużo uwagi poświęca analizie aspektów formalnych, związanych czy to z wykorzystaniem określonych rodzajów obrazowania, czy też z modyfikacjami gatunkowych konwencji. Tak jak w książce, w swoich artykułach Habilitantka przestrzega rygorystycznych zasad wypowiedzi akademickiej. Jej wywody mają jasne cele, konkretne argumenty i przekonujące konkluzje. Strona merytoryczna i formalna prac dr Justyny Fruzińskiej, składających się na jej habilitacyjne osiągnięcie naukowe, świadczy o jak najwyższym poziomie jej kultury akademickiej. Uważam, że osiągnięcie to z nawiązką spełnia ilościowe i jakościowe kryteria oceny w procedurze habilitacyjnej.

II. Ocena istotnej aktywności naukowej

Oprócz prac składających się na habilitacyjne osiągnięcie naukowe pani dr Justyna Fruzińska opublikowała po doktoracie jedną monografię, której podstawą był jej doktorat, jeden współredagowany tom zbiorowy, dwa współredagowane numery specjalne czasopism oraz jedenaście artykułów, w tym trzy w książkach redagowanych i osiem w czasopismach. Prawie wszystkie artykuły zostały umieszczone w dokumentacji habilitacyjnej, więc recenzent może docenić rozpiętość zainteresowań naukowych pani dr Fruzińskiej poza tematem jej osiągnięcia habilitacyjnego. Habilitantka kontynuuje badania nad literaturą amerykańskiego romantyzmu. Artykuł „‘I grieve that grief can teach me nothing’: Emerson, Grief, and the Annihilation of History” (*Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik* 44.2, 2019, ss. 159–166) omawia dwa eseje Ralpha Waldo Emersona – „Experience” i „History” – pokazując, że pisarz traktuje tragiczne osobiste przeżycie, jakim była śmierć jego syna, do którego to wydarzenia nawiązuje pierwszy esej, jako doświadczenie wyabstrahowane z otaczającej go rzeczywistości. Drugi esej, mówiący o swoistej subiektywizacji historii, pośrednio oddaje sposób przeżywania żałoby przez pisarza, podkreślając współlistnienie przeszłości i teraźniejszości. Artykuł „Becoming Real to Oneself: Emerson, Thoreau, Hawthorne” (*Polish Journal for American Studies* 16, 2022, s. 61–69) również dotyka problemu postrzegania świata realnego przez transcendentalistów. Dr Fruzińska argumentuje, że budują oni

filozoficzny dystans między „ja” i światem na zasadzie podobnej jak w przypadku bohatera opowiadania Nathaniela Hawthorne’a „Wakefield”, który porzuca swoje dotychczasowe życie, by w pewnym sensie bardziej poczuć rzeczywistość. Artykuł „Breaking the Spell of Past Misdeeds: A Hauntological Reading of *The House of the Seven Gables*” (*European Journal of American Studies* 19.1, 2023, n.p.) problematyzuje motyw nawiedzenia w powieści Hawthorne’a i pokazuje, że dwuznaczność jego ujęcia umożliwia nie-deterministyczne odczytanie wpływu przeszłości na bohaterów utworu.

Inne tematy badawcze, którym Habilitantka poświęciła artykuły, nie tylko nie mają nic wspólnego z literaturą dziewiętnastowieczną, brytyjską czy amerykańską, ale też sytuują się w bardzo od siebie odległych polach. W swojej pracy pani dr Fruzińska nie ogranicza się do wąsko zdefiniowanej specjalizacji, co na pewno należy docenić. Ma ona zatem w swoim dorobku teksty poświęcone literaturze polskiej. Artykuł „‘Within the four walls of my pain’: The experience of illness in the poetry of Aleksander Wat and Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki” (*Scientia poetica*, 22.1, 2018, s. 111–127) analizuje poetyckie środki wyrazu w przedstawieniu doświadczenia choroby umysłowej w wierszach Aleksandra Wata i Eugeniusza Tkaczyszyna-Dyckiego. Artykuł „Starożytni akademicy, czyli *Trzej mędrcy* Andrzeja Buszy” (*Kontynenty. T. 1: Studia i szkice o twórczości Andrzeja Buszy*, red. Marian Kisiel i Janusz Pasterski, Wydawnictwo UŚ, 2019, ss. 353–360) nie został uwzględniony w dokumentacji habilitacyjnej pani dr Fruzińskiej, ale jest dostępny w naukowych bazach internetowych. Jego tematem jest wspomniany w tytule utwór Buszy, odczytany przez pryzmat konwencji powieści akademickiej. Z drugiej strony Habilitantka ma w swoim dorobku publikacyjnym teksty poświęcone zagadnieniom kultury cyfrowej. Artykuł „The Pitfalls of Narration: *Call of Juarez: Gunslinger*” (*On the Fringes of Literature and Digital Media Culture: Perspectives from Eastern and Western Europe*, red. Irena Barbara Kalla, Patrycja Poniatowska i Dorota Michałka, Brill Rodopi, 2018, ss. 147–156) ogniskuje się na konstrukcji niewiarygodnego narratora w tytułowej grze komputerowej oraz uwarunkowanych przez nią cechach strukturalnych gry. Artykuł „‘I Got 99 Problems but Amontillado Ain’t One’: Nineteenth-Century American Writers in Internet Memes” (*Journal of American Culture* 43.3, 2020, ss. 208–214) opisuje sposoby wykorzystania postaci najważniejszych amerykańskich pisarzy doby romantyzmu w memach internetowych. Artykuły pani dr Justyny Fruzińskiej mają niezmiennie walory kompozycyjne, stylistyczne i merytoryczne. Jej dorobek publikacyjny dopełniają przekłady tekstów naukowych, krytycznoliterackich i literackich.

Dorobek naukowy Habilitantki ma wysoki stopień umiędzynarodowienia. Publikowała swoje prace w prestiżowych zagranicznych wydawnictwach książkowych, m.in. Brill i Routledge, oraz czasopismach – *Journal of American Culture*, *European Journal of American Studies*, *Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik* i innych. Obie jej monografie wyszły w wydawnictwach angielskich. W holendersko-amerykańskim Brillu ukazał się z kolei tom zbiorowy pt. *Kanade, di Goldene Medine? Perspectives on Canadian-Jewish Literature and Culture / Perspectives sur la littérature et la culture juives canadiennes*, który współredagowała z Krzysztofem Majerem, Józefem Kwaterką i Normanem Ravvinem. Liczne jej prace są indeksowane w bazach Web of Science i Scopus. Pani dr Fruzińska jest bardzo aktywna, jeśli chodzi o udział w konferencjach; w ciągu całej swojej kariery akademickiej wygłosiła 52 referaty konferencyjne, w tym 23 po uzyskaniu stopnia doktora. Uczestniczyła w konferencjach, które odbywały się w Polsce, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Francji i Hiszpanii. W ramach programu Erasmus odwiedziła uniwersytety w Niemczech, Belgii i Włoszech. Jest beneficjentką stypendiów bibliotecznych John F. Kennedy Institute for North American Studies, Freie Universität, w Berlinie i Corbridge Trust na Uniwersytecie w Cambridge. Recenzowała manuskrypty książkowe dla niemieckiego wydawnictwa Transcript oraz artykuły dla zagranicznych czasopism *Humanities*, *Open Cultural Studies* i *European Journal of American Studies*.

Pani dr Justyna Fruzińska udziela się aktywnie na niwie polskiej amerykanistyki. Regularnie uczestniczy w konferencjach Polskiego Towarzystwa Studiów Amerykanistycznych, od kilku lat jest członkinią zespołu redakcyjnego stowarzyszeniowego czasopisma *Polish Journal for American Studies*, a w bieżącym roku została wybrana do Komisji Rewizyjnej PTSA. Wygłosiła wykład gościnny na Uniwersytecie Warszawskim. Recenzowała artykuły dla kilku polskich czasopism naukowych, m.in. *Text Matters* i *Białostockich Studiów Literaturoznawczych*.

Habilitantka angażuje się w różne inicjatywy na swojej uczelni. Duże znaczenie niewątpliwie ma dla niej aktywizacja studentów, co odzwierciedla lista konferencji studencko-doktoranckich, które współorganizowała i na których wygłaszała prelekcje – w sumie osiem tego rodzaju wydarzeń. Trzykrotnie była członkinią komitetów organizacyjnych konferencji międzynarodowych na Uniwersytecie Łódzkim. O tym, że macierzysta uczelnia docenia jej pracę, świadczą granty wewnętrzne, które otrzymała Habilitantka. Z działań popularyzatorskich, jakich się podejmowała, można wymienić wykłady w szkołach średnich oraz współpracę z czasopismami kulturalnymi. Oprócz Uniwersytetu Łódzkiego prowadziła zajęcia w Ośrodku Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego. Pani dr Fruzińska

działa w szerszym środowisku społecznym swojego miasta, m.in. jako członek zespołu ekspertów w zakresie literatury przy Urzędzie Miasta Łodzi.

Wniosek końcowy

Uważam, że pani dr Justyna Fruzińska przedstawiła osiągnięcie naukowe, które spełnia kryterium istotnego wkładu do stanu badań literaturoznawczych, i że posiada ona poważny dorobek organizacyjny, popularyzatorski i dydaktyczny. Niniejszym wnioskuje o dopuszczenie pani dr Justyny Fruzińskiej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Marek Panji